

kreve at de tannlegene som ønsker det, skal ansettes i faste stillinger.

Det vil da bli et spørsmål om kjedene har økonomi til å dekke de sosiale utgiftene fast ansettelse innebærer. Men om de ikke klarer det, kan man da si at de har livets rett? Kan vi akseptere at kjedene kan drive uten å måtte forholde seg til arbeidsmiljøloven for alle de tannlegene de knytter til seg?

Vi kan heller ikke ha det slik i Norge at utenlandske eiere bringer store overskudd ut

av landet, også av offentlige refusjonsmidler, ofte med sterkt redusert skatt, samtidig som tannlegene arbeider etter husmannskontrakter nesten uten rettigheter, mens de sitter med hele det kliniske og etiske ansvaret overfor pasienten. Da må vi huske at dette overskuddet er skapt av tannlegene, ikke eierne. Kjedenes overskudd tas altså i hovedsak fra de engasjerte tannlegene. Man skal også være klar over at disse overskuddene fremkommer etter at en lang rekke ansatte

som ikke har med pasientbehandling å gjøre, har fått sin lønn, som ledere på forskjellige nivåer, markedsførere, innkjøpere og andre.

Derfor mener jeg at Tannlegeforeningen må fri seg fra berøringsangsten og kraftfullt ta tak i dette. Og jeg tror den vil vinne gehør hos medlemmene, og også, i den grad det blir nødvendig, den nåværende regjering, som har som et uttalte mål å rydde opp i slike uheldige arbeidsforhold.

Men det haster!

NTF har lenge påpekt risikoen som ligger i det å være næringsdrivende inne i en kjede eller et større fellesskap, og vi har særlig overfor studentene gått ut og anbefalt ansettelse.

Svar til Gunnar Helmich Pedersen: Tannlegekjedene og NTF

HEMING OLSEN-BERGEM, PRESIDENT I NTF
TERJE FREDRIKSEN, LEDER AV SENTRALT NÆRINGSUTVALG I NTF

NTF er foreningen for alle tannleger. Vi er fagforening for ansatte i offentlig og privat sektor, og interesseorganisasjon for praksiseiere og assistenttannleger i privat sektor. Inntil nylig hadde vi ikke mulighet til å forhandle kollektivt for oppdragstakerne, men det har vi nå.

Pedersen uttrykker et ønske om at NTF skal være fagforening for de næringsdrivende assistenttannlegene og etterspør hvorfor NTF ikke tidligere har forhandlet frem kontrakter for denne gruppen. Vi har utarbeidet anbefalte balanserte samarbeidskontrakter til denne gruppen. EU har nylig kommet med retningslinjer som gir oppdragstakere uten

egne ansatte anledning til å forhandle kollektivt med oppdragsgivere om lønns- og arbeidsvilkår. Våre medlemmer er informert om denne adgangen, og NTF vil bistå dersom noen ønsker å innlede slike forhandlinger.

Det er riktig som Pedersen sier at NTF har vært forsiktig med å gå hardt ut mot kjedene, blant annet fordi vi har mange medlemmer som arbeider der, og som vi ønsker å ivareta best mulig. Det er også fordi vi generelt har hatt for liten kunnskap om det private markedet innenfor munnhelse. I tillegg kommer det faktum at det jo er NTFs medlemmer som velger å selge sin virksomhet til en kjede.

Vi har i det siste året skaffet oss betydelig bedre innsikt i hva en kjede er. Vi har også hatt gode dialogmøter med flere av kjedene. Vi har i Norge små og mellomstore kjeder som eies av utenlandske investorer, norske investorer, utenlandske tannleger og norske tannleger. Vi har tre store kjeder som alle er majoritets eid av utenlandske investorer. Vi har lokale, regionale og landsdekkende kjeder. Det er viktig å påpeke at majoriteten av tannklinikker eies av tannleger, og at NTF er til for tannlegene, både eiere, leiere og ansatte. For alle disse utarbeider vi kontrakter, vurderer kontrakter og foretar eventuelle meklinger. Vi er ikke en forening for investorene!

NTF har lenge påpekt risikoen som ligger i det å være næringsdrivende inne i en kjede eller et større fellesskap, og vi har særlig overfor studentene gått ut og anbefalt ansettelse. Det må påpekes at selv om vi har sett de samme kontrakter i kjedene som Pedersen beskriver, så har vi også sett tilsvarende kontrakter i tannlegeeide praksiser. Dette er ikke unikt for kjedene. Allikevel har de investoreide kjedene et trekk ved seg som er annerledes, og som vi har påpekt. Hensikten for en investor er å alltid øke verdien av selskapet for videre salg. Selv om investorene har svært langsiktige perspektiver på dette så kan ikke dette markedsprinsippet bortforklares. For hva skjer når prisene er økt maksimalt og kostnadene på innkjøp og kostnadsbesparelsene er utnyttet fullt ut? Risikoen er da stor for at hjelpepersonellet sies opp, tannlegene blir satt til oppgaver utover det rent tannlegefaglige og kontrakter termineres.

NTF er i tillegg bekymret for hvordan konkurransesituasjonen utvikler seg når tannleger utenfor kjedene må kompensere for leverandørenes inntektstap som følge av at kjedene presser prisene. I dag kjøper kjedene praksiser til overpris. Det er ikke bærekraftig over tid, og kan ikke vare. Alle disse faktorene har NTF påpekt både til studenter og til ferdige tannleger. Studentene er bekymret over risikoen de tar, og de er bekymret over at de som ønsker å eie praksis aldri vil få råd til det i konkurranse med de store kjedene.

Samtidig med dette skal NTF sørge for at tannleger i kjedene ivaretas som den interesseorganisasjonen vi er. Vårt inntrykk er at mange har det bra i kjedene, men at, de unge har det tøffere. Men dette er nok også et problem i tannlegeeide praksiser, særlig der konkurransen er størst. Allikevel viser de tilbakemeldinger vi får, at tannleger stort sett har det bra både i kjeder og utenfor. NTF fremmer allikevel ansettelse som en mer sikker form for drift, og at det å være sikret gjennom arbeidsmiljøloven er svært verdifullt, sammen med pensjon og forsikring som følger en ansettelse. Mange tannleger i privat sektor ønsker foreløpig ikke dette, og NTF skal også støtte disse.

Som Pedersens innlegg viser er temaet svært aktuelt. Problemstillinger knyttet til det å være ansatt arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende belyses denne våren også gjennom flere artikler i Tidende. Dette gjøres fordi vi deler mange av Pedersens tanker og håper å bidra til kunnskap og bevissthet rundt dette for våre medlemmer. Se artikkel i

Tidende nr. 1 2023 om grensen mellom arbeidstaker og oppdragstaker og Tidende nr. 3 om rettigheter som arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende.

NTFs representantskap har gitt oss en tydelig føring i arbeidsprogrammet. Vi skal arbeide for at tannleger eier tannlegepraksiser. Dette er viktig for NTF, for presidenten og hovedstyret, og det er viktig for NTFs sentrale næringsutvalg (SNU). Vi arbeider aktivt med å fremsnakke verdien av å drive egen praksis, og av den viktige verdiskapning som ligger i dette arbeidet, og vi arbeider stadig med å forbedre og forenkle eierskap for tannlegene. Ved å gjøre det enklere og mindre tidkrevende å forvalte driften håper vi at mange fortsatt vil velge å drive videre, og å selge til en yngre tannlege. NTF håper tannleger som har solgt til kjeder og som skal selge til kjeder tar seg tid til å vurdere hvordan de ønsker at fremtidens tannhelsetjeneste skal se ut- om den skal være helserettet eller markedsstyrt?

Det er også enklere å få politikerne til å anerkjenne en privat tannhelsetjeneste bestående av egneide praksiser enn en kjededominert sektor eid av utenlandske investorer. De politiske partiene vi har snakket med er bekymret over at pengene de bevilger, går ut av landet. Dette samstemmer godt med den oppfatningen som Pedersen gir uttrykk for, og som også NTF er opptatt av.

NTF er derfor enig i mange av bekymringene til Pedersen. Vi arbeider nå med våre synspunkter på fremtidens tannhelsetjeneste som vil bli et viktig tema på årets representantskap.